

Важливим складовим елементом компетентісного підходу є формування у студента навчальної компетентності, тобто інтелектуального розвитку особистості та її здатності учитися протягом усього життя.

Соціальна компетентність – володіння сукупністю засобів, що дають можливість фахівцю взаємодіяти з різними соціальними групами та соціальними інститутами суспільства.

Під час навчання програмуванню в першу чергу формуються саме навчальна, підприємницька та соціальна компетентності.

Окрім перерахованих вище типів компетентностей існують і інші, такі як математична, алгоритмічна, культурна, громадянська тощо.

У курсі програмування ми зосередили свою увагу на формуванні у студентів алгоритмічної, процедурної, логічної та технологічної компетентностей. Особлива увага приділяється наступним напрямкам набуття компетентностей: використовувати на практиці алгоритми розв'язування типових задач; уміти відтворювати контекст задач, що виникають в індивідуальній та соціальній практиці і зводяться до типових задач; уміти систематизувати типові задачі, знаходити критерії зведення задач до типових; уміти розпізнавати типову задачу або зводити задачу до типової; уміти використовувати різні інформаційні джерела для пошуку процедур розв'язування типових задач (підручники, довідники, Інтернет-ресурси), розв'язувати типові задачі з використанням основних типів професійного програмного забезпечення (Visual Studio 2008/2010), будувати комп'ютерні моделі для предметної області задачі з метою її евристичного, наближеного або точного розв'язку; досліджувати комп'ютерні моделі за допомогою комп'ютерних експериментів.

І саме на набуття студентами наведених компетентностей спрямована основна увага при викладанні дисциплін програмування у нашому ВНЗ.

Література

1. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О. В. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні. – К. : КІС, 2003. – С. 68–75.
2. Селевко Г. Компетентности и их классификация / Г. Селевко // Родное образование. – 2004. – № 4. – С. 138–143.
3. Хуторский А. Ключевые компетенции. Технология конструирования / А. Хуторский // Народное образование. – 2003. – № 5. – С. 55–61.

АДАПТАЦІЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ СИСТЕМИ ЗБАЛАНСОВАНИХ ПОКАЗНИКІВ

*М. Є. Рогоза, д.е.н., професор; О. О. Авдєєнко, студ. гр. ЕК-51м
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і
торгівлі»*

Постановка проблеми. Життєвий цикл підприємства визначається через відповідність очікуванням ринку. На підприємстві повинні розвиватися не лише виробничі чинники, але і механізм управління ними, щоб воно не втрачало конкурентних позицій. Еволюція підприємства і механізму управління його діяльністю ґрунтується на принципах розвитку і адаптації, що визначає гнучкість реакції на виклики зовнішнього середовища.

Науковці багато уваги приділяють дослідженню не лише явища адаптації підприємства, а й комплексу чинників, методів та форм адаптації [1]. Разом з поняттям адаптації підприємства існує і поняття адаптивного управління, тобто управління в системі з неповною інформацією про керований процес, яка змінюється у міру накопичення і застосовується з метою поліпшення якості роботи підприємства як системи [2]. Визначено, що ключовим чинником ефективності адаптивного управління є можливість пристосування механізму управління до мінливих умов зовнішнього середовища і параметрів об'єкта управління [3]. При цьому особливість здійснення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) полягає в дії подвійного зовнішнього середовища, що складається із середовища країни-експортера і країни-імпортера, і зміни в ньому вимагають адекватної реакції механізму управління ЗЕД підприємства.

Перед вітчизняними підприємствами в сфері транскордонного співробітництва розкривають широкі перспективи при прискорення економічної інтеграції та розширенні співробітництва з європейськими країнами. Але подолати наслідки світової фінансової кризи та витримати виклики міжнародного конкурентного середовища зможуть лише підприємства, що здатні до пристосування [4].

Питанням адаптації підприємств до нових умов господарювання присвячена велика кількість публікацій [1, 2, 4–7]. В них розглядаються проблеми формування адаптаційного потенціалу,

досліджується процес адаптації та управління ним, визначається роль і місце адаптації в формуванні конкурентоспроможності підприємства. Але адаптація підприємства (рис. 1) є лише наслідком певних управлінських рішень, тому раціональний підхід вимагає перш за все адаптації самого механізму управління господарською, зокрема, зовнішньоекономічною діяльністю.

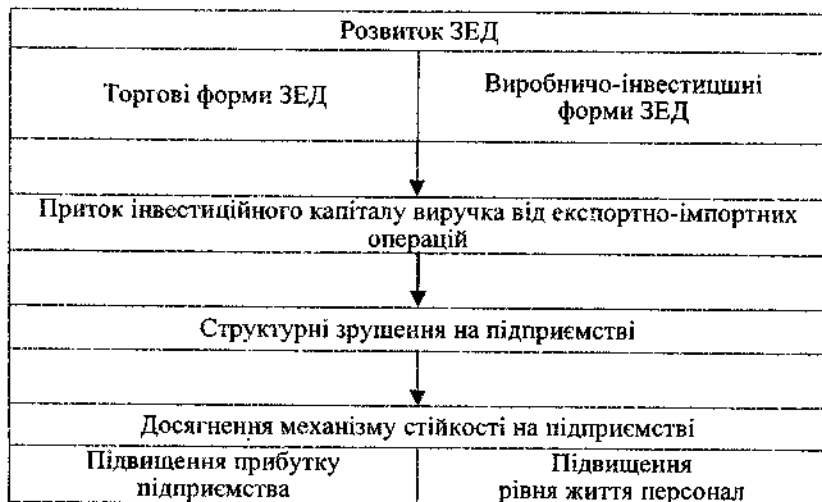


Рис. 1. Схема впливу зовнішньоекономічного фактора на соціально-економічний розвиток підприємства

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематиці удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві присвячені дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких В. Д. Андріанов, П. Ю. Беленький, В. М. Геєць, Б. М. Данилишин, Л. В. Дейнеко, Я. А. Жаліло, М. В. Жук, А. П. Кіреєв, Л. Клайт, В. В. Коломієць, А. І. Кредісов, А. С. Лисецький, С. Р. Маккінон, А. І. Мокій, А. Ніколас, Н. М. Пархоменко, В. І. Пила, М. А. Пивоварова, М. І. Фащевський, А. С. Філіпенко, Є. В. Хлобистов, Л. Г. Чернюк, Ю. С. Ширяєв, Д. Шнейдер та інші вчені-економісти. Вони розглядають зовнішньоекономічну діяльність підприємства через його міжнародні господарські та торговельні відносини, до сфери яких входять: обмін товарами, спеціалізація і кооперація виробництва, науково-технічне співробітництво, надання економічної та

технічної допомоги, створення спільних підприємств та інші форми економічного співробітництва.

Мета статті. Метою даної статті є дослідження питань ефективності організації зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві та визначення основних напрямків удосконалення її організації на основі проведення відповідних заходів.

Виклад основного матеріалу. Неможливість точного математичного моделювання діяльності підприємства, погрішності у вимірах, відсутність достовірної інформації про стан справ до початку управління, наявність непередбачуваних заздалегідь додаткових зовнішніх дій, невизначений характер перешкод зумовлюють необхідність зміни механізму управління у відповідь на зміну умов управління. Такого роду адаптація відбувається шляхом зміни структури і параметрів механізму управління [2].

Структура механізму управління ЗЕД підприємства включає цілі управління, методи, інструменти, ресурси. Постановка цілей управління є відправною точкою для проектування механізму управління і визначає критерії функціонування об'єкта, методи управління, використання ресурсів. Тому зміна умов управління вимагає адаптації цілей, що спричиняє за собою перебудову всього механізму управління ЗЕД. Але розуміння цілей діяльності в традиційному аспекті, як управління прибутками і витратами, не достатньо в сьогоднішніх умовах. Далекоглядні керівники розуміють, що підприємство повинне формувати конкурентні переваги, хоча така стратегія не призводить до негайних результатів. Сучасним тенденціям відповідає планування в розрізі системи збалансованих показників [7].

Розроблена вченими Нортоном і Капланом [7] методика стратегічних карт визначає чотири аспекти діяльності підприємства (фінансова діяльність, взаємодія зі споживачами, організація внутрішніх бізнес-процесів, навчання і розвиток), як доміанти управління. Із застосуванням стратегічних карт до управління ЗЕД необхідно модифікувати приведені аспекти управління (рис. 2).

Діагностика стану механізму управління ЗЕД підприємства [3] дає можливість визначити наявність і причини відхилень в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю. Згідно концепції стратегічних карт виникнення відхилень в одному з елементів механізму управління ЗЕД не може бути ліквідоване без перегляду цілей діяльності в інших елементах. Наприклад, необхідність впровадження інновацій в організацію внутрішніх бізнес-

процесів або покращення системи обслуговування не можливо без фінансового забезпечення запланованих заходів. Через це заходи з поліпшення ситуації, розроблені сьогодні, можуть дати результати тільки післязавтра.

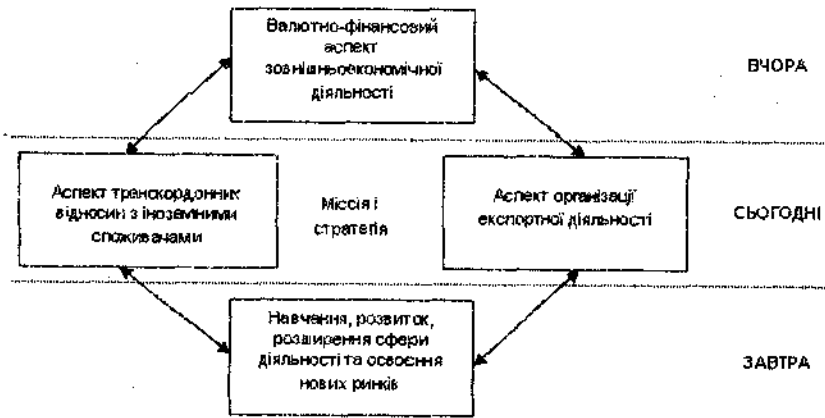


Рис. 2. Стратегічні карти в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємства

Адаптація механізму управління ЗЕД йде через виконання послідовних етапів, які включають побудову системи контролю за валютно-фінансовими показниками, впровадження інновацій в усі сфери діяльності підприємства, адаптацію підприємства, розробку нових стратегій і плану дій (рис. 3).

Ключовим чинником адаптації механізму управління ЗЕД підприємства є контроль за валютно-фінансовими аспектами діяльності підприємства на зовнішніх ринках. В результаті ефективних дій в цій області формується потенціал, необхідний для удосконалення інших аспектів діяльності і побудови, зрештою, адаптивної організації.

Побудова адаптивного механізму управління починається із створення системи контролю валютно-фінансових показників діяльності, що має особливе значення при здійсненні ЗЕД. Валютно-фінансовий чинник впливає на економічну ефективність зовнішньоекономічних операцій. На основі фінансової підтримки реалізуються інновації в різних сферах діяльності, організується навчання і розвиток персоналу, реалізуються стратегії розвитку підприємства і освоєння нових ринків.

При такому підході до управління ЗЕД реалізація функцій планування, організації та контролю має за мету не лише виявлення відхилень через контроль результатів, а створення саме адаптивної системи управління, яка націлена на майбутнє та вирішення проблем до того, як вони постануть перед підприємством. На основі стратегічних карт менеджер чітко знає: що саме і в яких сферах діяльності необхідно спланувати для досягнення результату; які показники необхідно контролювати і як стан окремих аспектів діяльності впливає на синхронізацію діяльності підприємства.

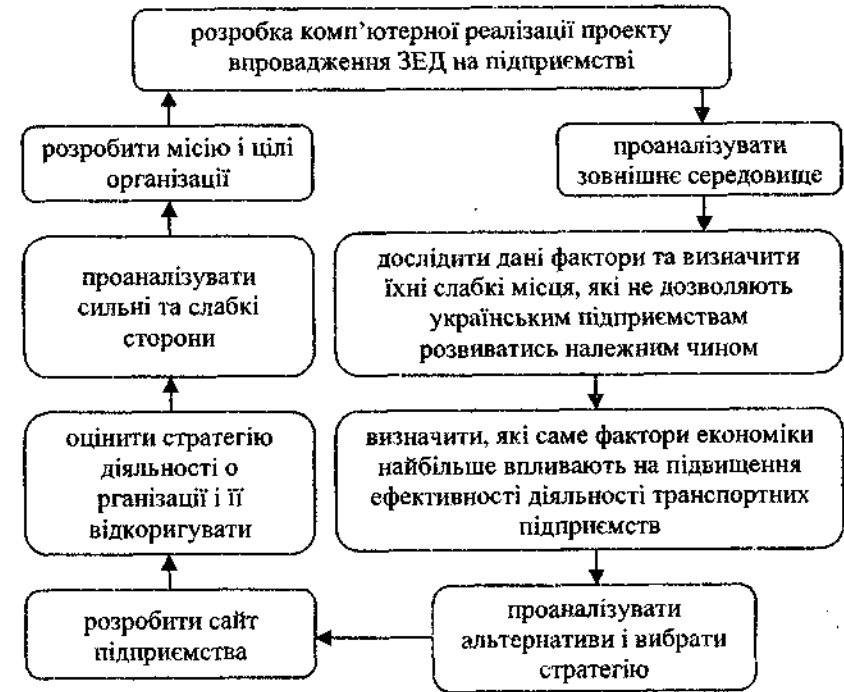


Рис. 3. Процес створення адаптивної організації на основі стратегічних карт

Висновки. Внаслідок впровадження стратегічних карт Нортон в процес управління зовнішньоекономічною діяльністю з'являється можливість оцінювати ефективність управлінської

діяльності через досягнення цілей підприємства не лише в окремих напрямках, але і з орієнтацією на стратегічну перспективу. Що саме дозволяє створювати адаптивні механізми управління ЗЕД, де є можливість інтегрування функцій автоматизованого планування та контролю ефективності управлінської діяльності; дослідження на основі системного підходу стану управління, і, в результаті, отримувати додатковий синергійний ефект від підвищення взаємодії окремих блоків механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Література

1. Азовцева И. К., Адаптивный механизм как основополагающий элемент концепции управления экономико-социальными системами [Электронный ресурс] / И.К. Азовцева.
2. Ву Тхьеу Занг, Классификация адаптивной реакции предприятий на воздействия экономической среды / Ву Тхьеу Занг // Проблемы развития предприятий региона в условиях рыночной экономики. – Луганск : ОАО «ЛЮТ», 1998. – С. 85–89.
3. Любич Б. Б. Диагностика механизма управления зовнішньоекономічною діяльністю підприємства / Б. Б. Любич // «Новітня цивілізація: проблеми становлення і трансформації»: міжнародна наукова конференція, 22–23 травня 2008. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський університет економіки та права. – С. 174–176.
4. Семенів О. М. Формування адаптаційного потенціалу організації в сучасних умовах / О. М. Семенів, І. І. Грибик, С. О. Буняк // Вісник НУ «Львівська політехніка»: Проблеми економіки і управління. – Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка». – 2004. – № 507. – С. 70–75.
5. Ковальчук С. О. Адаптація маркетингової товарної стратегії до нових умов господарювання (на прикладі швейних підприємств) : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / С. О. Ковальчук; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К., 2009. – 21 с. – укр.
6. Драга Т. В. Методологічні засади адаптації зовнішньоекономічної діяльності до умов світового ринку / Т. В. Драга // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України, науково-практичний збірник. – 2001. – № 4. – С. 73–80.

7. Баулина Т. В. Управление организационными изменениями как важный элемент конкурентоспособности и жизнедеятельности организации / Т. В. Баулина // Экономические проблемы и перспективы стабилизации экономики Украины. Сб. науч. тр. НАН Украины, Т. 1. – Донецк : Ин-т экономики пром-сти, 2002. – С. 222–231.

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*М. Є. Рогоза, д.е.н., професор; В. Б. Павлова, магістр
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Формування ринкової економіки в Україні істотно вплинуло на умови діяльності підприємств: змінилася форма власності, методи та принципи державного регулювання, посилилася міжнародна конкуренція. В сформованих умовах бізнесу традиційні методи управління підприємством мало підходять у швидкозмінному конкурентному середовищі на зовнішньому та внутрішньому ринках. Оптимальним процесом, який направлений на виживання й стабільне функціонування підприємства в подібних умовах є розвиток. У зв'язку з цим розвиток є важливою умовою ефективності життєдіяльності вітчизняних підприємств в конкурентній боротьбі на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Для ефективної діяльності підприємства в умовах ринкової економіки необхідне швидке прийняття рішень, для чого потрібно володіти достатнім обсягом інформації. Інформація повинна бути актуальною, достовірною та вичерпною.

Оскільки на будь-якому підприємстві, організації чи установі постає проблема швидкого збору інформації та доступу до неї очевидно є актуальність теми.

Аналіз сучасних наукових досліджень і публікацій. На дану тему звертали увагу чимало вітчизняних і зарубіжних авторів, таких як: Кунегін С. В., Гаранін М. В., Тигаренко Г. А., Ситник В. Ф., Трішаков Л. В., Зайдман С. А. [1–6].

Широка інформатизація всіх сфер діяльності нашого суспільства принципово зміцнює роль інформації та інформаційних технологій. Особливо актуальні ці питання для економічних